

рівнів, тому, що цей матеріал має завеликий обсяг і може бути розглянутий в окремій роботі).

Висновки. Таким чином ефективність застосування терапевтичної метафори з метою психокорекційного впливу підтверджується багатьма науковцями. Це обумовлюється психофізіологічною основою діяльності кори великих півкуль головного мозку та особливостями символічної мови метафори. Метафора може бути корисна, коли прямі форми комунікації виявляються неефективними; вона вирішує проблему конфронтації та психологічного опору клієнта; також це спосіб передати ідеї, які можуть бути неприйнятні для клієнтів на свідомому рівні. Різноманітність терапевтичних метафор дає можливість використовувати їх в різних видах діяльності практичної психології. Структурні елементи метафори та процес її створення мають свої специфічні особливості, засвоєння яких потребують певних теоретичних знань та практичних навичок застосування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баркер Ф. Использование метафор в психотерапии. – Воронеж: НПО «Модэк», 1995. – 224 с.
2. Гордон Д. Терапевтические метафоры. Оказание помощи другим посредством зеркала. – СПб.: Белый кролик, 1995. – 196с.
3. Миллс Д., Кроули Р. Терапевтические метафоры для детей и «внутреннего ребенка». – М.: Независимая фирма «Класс», 1996. – 126с.
4. Эстес К.П. Бегущая с волками. Женский архетип в мифах и сказаниях. Пер. с англ. – М.: Издательский дом “София”, 2006. – 496с.

Н.Д. Каранузова, І.В. Литовка
Полтава

СТУДЕНТСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ЧИННИК ГАРМОНІЙНОГО РОЗВИТКУ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Інтеграція України у Європейський освітній простір впливає на всі складові освітньої сфери, потребує її демократизації. Сьогодні відбувається активне утвердження демократичних засад у всіх секторах життєдіяльності українського суспільства, що впливає на розвиток і модернізацію суспільства, виявлення потенційних лідерів, формування та розвиток у них навичок управлінської та організаторської роботи – формування еліти нації. Визначальним резервом для реалізації соціально-економічних та духовних трансформацій в Україні є молодь, озброєна освітою європейського рівня та вихована на демократичних здобутках сучасної цивілізації. Головною принциповою ознакою сучасного молодіжного руху, зокрема й студентського, є його незалежність, політичне та організаційне розмаїття, соціальна відповідальність. Студентське самоврядування – невід’ємна складова громадянського суспільства і відіграє важливу роль у забезпеченні якості вищої освіти.

Вимога часу розглядати студентське самоврядування як засіб реалізації студентською громадою своїх прав, обов’язків та ініціатив через прийняття рішень та їх впровадження з допомогою власних ресурсів у сфері, що визнається адміністрацією та у співпраці з нею, а також гарантії брати участь через своїх представників у вирішенні питань, що стосуються студентства.

У Полтавському державному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка існує давня традиція студентського самоврядування, яка є невід’ємною складовою підготовки спеціаліста, спрямованою на розвиток уміння молоді самоорганізувати процес навчання в усіх його аспектах, на формування високої особистісної культури, організацію діяльності в умовах гуманізації виховання та гуманітаризації освіти, підвищення рівня

педагогічного процесу. Студентське самоврядування є однією з форм впливу на життєдіяльність навчального закладу та демократизацію процесу управління ним.

В університеті існує чітка структура органів і посад, що дозволяє реалізувати двосторонній зв'язок студентів із професорсько-викладацьким складом університету, розвиток їх соціально-правового життя, діяльність, пов'язану з навчальним процесом, науковою роботою, організацією дозвілля, самовихованням.

До органів самоврядування належать: студентські декани факультетів; профорги факультетів, а також курсів та груп; культурги факультетів, а також курсів і груп; старости академічних груп; старостат (загальний орган, який утворюють старости академічних груп); старости гуртожитків; студентський актив (на найбільшому, психолого-педагогічному факультеті він організований у студентський деканат); студентське наукове товариство; тимчасова студентська рада.

1. На кожному факультеті університету головою студентського загалу є студентський декан, який обирається на щорічних звітно-виборних зборах. Він здійснює організаторські функції, відповідає за загальну координацію студентського життя, є офіційним представником студентства на Раді факультету.

2. Профорг факультету обирається на щорічних звітно-виборних зборах шляхом відкритого голосування, входить до ради профоргів університету і виконує функції координатора соціально-правового захисту студентів. У його компетенції - інформування студентів щодо пільг, передбачених законодавством України для незахищених верств населення (сиріт, інвалідів, чорнобильців, студентських сімей і студентів із дітьми тощо); збір інформації та оформлення списків соціально незахищених студентів; інформування щодо можливості поліпшення стану здоров'я в санаторії-профілакторії університету; оформлення профспілкових квитків; контроль за санітарним станом приміщень факультету, чергуванням академічних груп. Профорги курсів і груп виконують такі ж функції на рівні курсів, груп.

3. Культург факультету обирається на щорічних звітно-виборних зборах шляхом відкритого голосування. Він організовує культурне та спортивно-мистецьке життя факультету, входить до ради культургів при студентському бюро естетичного виховання університету, бере участь у проведенні загально університетських заходів: День знань (1 вересня), концертна програма до Дня працівників освіти, конкурс «Студент ВНЗ», святкова програма з нагоди міжнародного Дня студента, конкурси «Міс університету» та «Містер університету», новорічні та різдвяні поздоровлення, День закоханих, конкурс, тижні факультетів в університеті, День відкритих дверей у ПДПУ, обласний конкурс «Студентська весна». Культурги курсів і груп виконують такі ж функції на рівні курсів, груп.

4. Старости є представниками окремих академічних груп, у межах яких вони займаються розв'язанням загальноорганізаційних питань, контролюють стан успішності студентів групи та відвідування ними занять; є офіційними виразниками її інтересів.

5. Усі старости факультету утворюють старостат — орган, що регулює діяльність старост на рівні факультету.

6. Староста гуртожитку обирається на загальних зборах його мешканців. Він урегулює питання, пов'язані з проживанням студентів, впливає на порядок розселення студентів, піклується про рівень їх проживання, проводить збори мешканців гуртожитку, ознайомлює їх із правилами проживання, відповідальністю за збереження майна та дотримання правил внутрішнього розпорядку, контролює дотримання цих правил.

7. Студентський актив — студенти факультету, які беруть найактивнішу участь у його житті та житті університету в цілому. Це ініціативна група студентів, котра активно розробляє й упроваджує в життя ідеї, що стосуються підвищення якості рівня навчальної, наукової, культурно-спортивної, інших сфер діяльності студентства.

8. Студентське наукове товариство (СНТ) виникло як осередок наукової думки, засіб її підтримки та розвитку. Керівним органом СНТ є рада.

Факультетські відділення СНТ університету репрезентовані у складі ради по два представники.

Головними завданнями СНТ є створення умов для виявлення кожним студентом своїх наукових інтересів; формування у студентів навичок науково-організаційної й педагогічної діяльності; підготовка резерву кадрів для викладацької та наукової роботи в майбутньому; розвиток науково-дослідницької роботи студентів; організація й проведення наукових конференцій, симпозіумів, семінарів тощо; співпраця з науковими гуртками, творчими та проблемними групами при кафедрах університету; підтримка зв'язків із громадськими організаціями, установами й культурно-просвітницькими центрами; здійснення видавничої діяльності; представництво та захист інтересів членів СНТ; робота з учнями загальноосвітніх навчальних закладів, учнями-членами Малої академії наук України.

У Полтавському державному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка здійснюється робота щодо створення інших органів самоврядування, розподілу ними повноважень і підготовки демократичної процедури виборів. У листопаді 2006 року зі складу студентського активу університету було створено тимчасову студентську раду, яка виконує завдання з розроблення моделі та засад діяльності майбутньої структури органів самоврядування, її очолює студентка історичного факультету Єрмолаєва Анастасія.

Студенти Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка були й залишаються активними учасниками процесу творення студентського самоврядування на всіх рівнях, про що свідчать вагомі здобутки: колишній студент фізико-математичного факультету, а нині асистент кафедри матаналізу Юрій Матвієнко у студентські роки був головою робочої групи обласної студентської ради, радником голови облдержадміністрації з питань молодіжної політики. На сьогодні одним з аспектів його кандидатської дисертації є вивчення питань впливу самоврядування на формування особистості майбутнього педагога та розроблення моделі студентського самоврядування в університеті;

студент природничого факультету Юрій Кращенко є першим заступником голови міської студентської ради, нагороджений Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України за активну участь у становленні та розвитку студентського самоврядування, Почесною грамотою Полтавської облдержадміністрації, Подякою Кабінету Міністрів України;

за вагомий внесок у розвиток духовності територіальної студентської громади Почесні грамотами міської студентської ради нагороджено Олександра Лук'яненка, Юлію Ісаєву, Юлію Боловацьку. Подяки оголошено Ірині Литовці, Мироставі Божинській, Олені Канюці, Аллі Баштанник, Ользі Кривошеєвій.

На базі університету проходять семінари-тренінги для обласного студентського самоврядування, Молодіжного парламенту Полтавщини, міськстудради. Студенти ПДПУ проходять стажування в управліннях облдержадміністрації.

Студенти нашого закладу взяли участь у роботі Всеукраїнського форуму „Студентське самоврядування – важливий чинник вищої освіти” (квітень 2007 р., місто Київ) , у зустрічі представників органів студентського самоврядування з керівниками Фонду „Україна – 3000”, а також у роботі III Всеукраїнської конференції на тему „Студентське самоврядування у XXI ст.: проблеми та перспективи розвитку”(квітень 2007, місто Суми).

Ректорат Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка сприяє розвитку студентського самоврядування, підтримує вагомі пропозиції студентського активу. Наказом ректора до складу Вченої ради університету уведено голову ради СНТ Юрія Кращенко — студента природничого факультету, Олександра Лук'яненка (заступника голови ради СНТ), Ірину Литовку – студентського декана психолого-педагогічного факультету, та Юлію Боловацьку – студентку природничого факультету.

Згідно з рекомендаціями Міністерства освіти і науки у новому Статуті педуніверситету розроблено окремий розділ про студентське самоврядування.

У процесі переходу на кредитно-модульну систему навчання студенти залучаються до внутрішнього моніторингу через анкетування, опитування тощо. Однак поки що цей моніторинг не є абсолютно незалежним, бо проводиться з ініціативи викладачів чи деканатів.

Налагоджується робота по створенню нового інформаційного простору для студентів університету та їхнього зв'язку зі світовими інформаційними джерелами. Так з ініціативи СНТ щомісячно видається студентська загальноуніверситетська газета „Вік-Но”(редактор Лук'яненко О), газета „Рідний край” на філологічному факультеті, випускаються стіннівки „Історик” на історичному факультеті та „Тріумф” на факультеті фізичного виховання, створено веб-сайти на психолого-педагогічному, природничому та філологічному факультетах.

Проте в організації студентського самоврядування є певні недоліки й проблеми.

Не чітко означеними є мета та завдання органів студентського самоврядування, їх права та обов'язки. Значною мірою це проявляється у невизначеності ролі органів студентського самоврядування при вирішенні питань організації навчального процесу, призначення стипендій, працевлаштування, поселення в гуртожитки тощо. Не знайдено ефективних методів розв'язання проблем навчальної дисципліни, культури поведінки, утвердження здорового способу життя, пропаганди кращих сімейних традицій.

Непростим і неоднозначним виявився процес організації студентського самоврядування на факультетах. Створені на них осередки з розмитими цілями і хаотичними процедурами. Відсутнє чітке планування та облік роботи. Більшість студентів розуміє студентське самоврядування як процес, паралельний діяльності факультету. Є потреба у реформуванні й уніфікації форм студентського самоврядування на рівні факультетів, якнайшвидше створити в університеті вищий орган студентського самоврядування, щоб це була єдина узгоджена система. Є потреба в організації тематичного навчання лідерів та активістів студентського самоврядування в межах університету, у покращенні матеріально-технічного забезпечення органів студентського самоврядування. Щодо останнього, то, на жаль, в Україні ще не вирішене питання щодо юридичного статусу ОСС, а також їх фінансування.

Однією з проблем є мала поінформованість студентів університету про структуру, функції, результати роботи ОСС.

Необхідним є також особистий приклад лідерів студентського самоврядування. Тому важливим та відповідальним напрямом персональної діяльності лідерів студентського самоврядування має стати створення у студентському колективі атмосфери престижності належного ставлення студентів до своїх обов'язків.

Вивчення питання супроводжувалося соціологічним дослідженням, результати якого дали змогу краще зрозуміти студента, його потреби та думки, оцінити роботу органів студентського самоврядування. Результати відповідей студентів наведено нижче.

1. Розв'язувати проблеми студентів повинні: органи державної влади – 20%; адміністрація ВНЗ – 32%; студентський актив – 41%.
2. Пріоритетні напрями в діяльності студентського самоврядування: організація дозвілля студентів – 48%; діяльність студентських наукових товариств – 30%; зв'язки з державними та громадськими організаціями – 21%; інше – 1%.
3. Чи допомагали Вам органи студентського самоврядування у вирішенні проблем? Так – 34%. Ні – 66%.
4. Корисне у функціонуванні органів студентського самоврядування на факультеті та у ВНЗ: організація дозвілля – 21%; забезпечення зв'язку між адміністрацією факультету та студентами – 16%; організація студентської наукової діяльності – 14%; поселення у гуртожиток – 10%; захист прав студентів - 8%; допомога

адміністрації – 6 %; розв'язування проблемних ситуацій – 4%, нічого корисного – 4%; немає відповіді – 38%.

5. Оцінка роботи органів студентського самоврядування: 34% - добре; 36% - задовільно; 20% - незадовільно.

67% опитаних студентів не змогли назвати прізвища своїх студентських лідерів.

92% опитаних студентів не обізнані з питаннями, які обговорювались на Всеукраїнському студентському форумі у травні 2007 року (м.Київ).

88% респондентів не подали пропозицій щодо удосконалення роботи органів студентського самоврядування.

Отже ефективній діяльності органів студентського самоврядування в університеті сприятиме: забезпечення органів студентського самоврядування належними умовами для роботи (окрема кімната, оргтехніка, телефон); допомога у створенні власних засобів масової інформації; створення електронної бібліотеки, яка б роз'яснювала та забезпечувала інформацією органи студентського самоврядування, створення на університетському та на факультетських сайтах веб-сторінки органів студентського самоврядування; проведення науково-практичних конференцій з проблем студентського самоврядування з участю представників студентського самоврядування вищих навчальних закладів України та представників Європейських навчальних закладів; сприяння розвитку різнопланових форм та методів роботи органів студентського самоврядування та забезпечення підтримки їх ініціатив у всіх сферах діяльності. Розвинуте студентське самоврядування може стати тим додатковим фактором, що сприяє гармонійному розвитку навчального закладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон про вищу освіту //Освіта. – 2002. – 20-27 лютого.
2. Ніколаєнко С. Розвиток студентського самоврядування важливий чинник забезпечення якості вищої освіти //Освіта України. – 2007. - 8 травня.
3. Ніколаєнко С. Оновлення освітнього і наукового простору – наше найперше завдання //Пост методика. – 2005. – № 2(60). – С.28-30.

О.П. Колісник

Луцьк

ДУХОВНИЙ САМОРОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ

Постановка проблеми. Питання саморозвитку особистості нині актуальні в світі і в Україні. На кожне із ключових слів назви нашого розгляду в психології не існує єдиної концепції; ми пропонуємо свій погляд на поставлену проблему. Проблема саморозвитку особистості актуальна завжди і майже для кожної людини; вона передбачає самоактивність по нарощенню можливостей породження продуктивних життєвих актів.

Розгляд проблеми. Потік життя і психіки не знає зупинок, але рефлексивна свідомість людини віддзеркалює дійсність у відносно стабільних, стереотипних та дихотомічних, поняттях, котрі ніби ігнорують зміни та відмінності. Дійсна понятійна суперечливість покладається в світ у вигляді революційної зміни парадигмальної картини світу, котра буває не часто. Віра в одного із дихотомічних постулатів при вибудові власної картини світу відрізняє людей як різномисльців, що часто призводить до світоглядних конфліктів, так як дійсний вибір обумовлюється не логікою, а переживанням його вартості як смислу. Світоглядні позиції опонентів, які виражені ними в дихотомічних поняттях, проявляються у зовнішній боротьбі альтернатив, котра може забезпечити як науково-технічний прогрес та автономію особистості(з одного боку), так і відсторонення цієї особистості від світу, спільноти, іншої людини, самої себе(з другого боку). Переможна позиція є часом стає світоглядною парадигмою, котра виявляє себе в життєвих актах індивідів неусвідомленим культурним стереотипом, котрий спочатку